

миссии по вопросам культуры и просвещения при Городском совете Белостока, финансовая помощь руководимому им учреждению была значительно увеличена. Содержание двух больших библиотек превышало финансовые возможности властей города.

Определённое значение при принятии решения по данному вопросу, вероятно, сыграли участвовавшие в это время в Белостоке проявления антисемитизма. Несмотря на многочисленные публикации в польской и еврейской прессе, которые подчёркивали заслуги, роль и значение библиотеки имени Шолема Алейхема в культурном развитии Белостока, руководство города не изменило своей позиции. С этого времени библиотека должна была ограничиться постоянно урезаемыми субсидиями еврейской гмины, нерегулярной финансовой помощью из США, добровольными пожертвованиями и доходами от оплаты за предоставляемые услуги. Резкое сокращение финансирования повлекло за собой фактический отказ от покупки новой литературы, что со временем привело к оттоку читателей и упадку библиотеки.

ЛИТЕРАТУРА

1. Kruk, H. *Cydowskie bibliotekarstwo w Polsce* / H. Kruk. – Warszawa, 1934. – 268 s.
2. *Rocznik statystyczny II Rzeczypospolitej 1925-1926*. – Warszawa, 1928. – 561 s.
3. Sokyl, Z. *Biblioteki i czytelnictwo cydowskie w Bialymstoku w dwudziestoleciu miedzwojennym* / Z Sokyl // 500 lat osadnictwa cydowskiego na Podlasiu: Materiały z konferencji miedzynarodowej. Białystok, 14-17 wrzeźnia, 1987 r. – 409 s.

УДК 351.853.1:378 (476.6)

100 ГАДОЎ ГІСТОРЫІ БУДЫНКА БІЯТЭХНАЛАГІЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА

Таранда М.І.

УА «Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»

г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

У гэтым годзе спаўняецца роўна 100 гадоў са дня пабудовы корпуса біятэчналагічнага факультэта УА “ГДАУ”, які першапачаткова планавалася як будынак Рэальнага вучылішча імя цэсарэвіча Аляксея. Памылкова лічылася, што сам будынак быў пабудаваны яшчэ ў 1907 г., але зараз вядома, што з 1907 г. вучылішча размяшчалася ў прыватных дамах. Адначасова яго дырэктарам Уладзімірам Арэставічам Лідэрсам, які прыехаў у Гродна з Вільні ў 1902 г., на працягу 1909-1910 гг. вялася перапіска з Віленскай навучальнай акругай пра набыццё зямлі і пабудову вучылішча, якая была здзейснена за 1911-1913 гг. Заняткі пачаліся 11 верасня 1913 г. Два паверхі заходняй часткі будынку належалі сям’і Лідэрсаў, адзін – настаўнікам. Вучылішча мела сваю

абсерваторыю, дзе размяшчаўся тэлескоп, з дапамогай якога навучэнцы наглядзілі за зоркамі. Захаваўся фотаздымак 1910 года гуртка аматараў астраноміі, якім кіраваў ксёндз Люцыян Халецкі, на фоне трох тэлескопаў. Ёсць звесткі, што абсерваторыя ў Гродне існавала яшчэ ў XVIII стагоддзі, але пакуль невядома, дзе яна знаходзілася.

У 1914 г. ў Гродзенскім рэальным вучылішчы было 314 вучняў: 191 праваслаўных, 60 каталікоў, 14 іншых хрысціян, 46 іудзеяў, 3 – магаметане. Па сацыяльным складзе – 42 дзіцяці дваран патомных, 91 – асабістых дваран і чыноўнікаў, 15 – духоўнага звання, 19 – ганаровых грамадзян і купцоў, 84 – мяшчан і цэлавых, 1 – казакоў, 59 – сялян, 3 – замежнікаў [1]. Летам 1914 г. пачалася эвакуацыя вучылішча ў Калугу. Вывозіліся навучэнцы разам са сваімі бацькамі. Заняткі ў Гродна з неэвакуіраванымі працягваліся да 28 студзеня [2]. У жніўні 1914 г. ў будынку было падрыхтавана памяшканне для прыёма дабрахвотнікаў у армію, а ў верасні тут размясціўся вялікі князь Мікалай Мікалаевіч і галоўнакамандуючы войскамі Паўночна-Заходняга фронту генерал-ад’ютант Мікалай Рузскі. У 1915 годзе ў будынку знаходзіўся штаб 10-й рускай арміі генерала Ф. Сіверса [2, 3].

У міжваенны час у будынку размяшчалася польская мужчынская гімназія імя Адама Міцкевіча, адкрытая ў 1920 годзе, у якой працавалі талантлівыя выкладчыкі, растраляныя немцамі. Сярод іх настаўнік прыродазнаўства, заснавальнік гарадзенскага запарку Ян Каханоўскі, настаўнік нямецкай і лацінскай мовы Францішак Данько, малявання і працы – Іосіф Ванатоўскі, польскай мовы – Тэадор Акршыньскі.

Ян Каханоўскі ў 1913 г. пасля заканчэння Гродзенскай мужчынскай гімназіі паступіў у сельскагаспадарчую акадэмію (Табож, Чэхія). З 1914 да 1917 гг. прадоўжыў вучобу на сельскагаспадарчым факультэце Юр’еўскага (зараз Тартускага) ўніверсітэта, які пры набліжэнні фронту быў пераведзены ў Варонеж. Недавучаны студэнт вярнуўся ў Гродна і пачаў працаваць прафесарам біялогіі ў гімназіі імя Адама Міцкевіча, дзе працаваў да 1939 г. У 1925 г. ён усё ж завяршыў вучобу ў галоўнай сельскагаспадарчай школе Польшчы. Па просьбе Я.Каханоўскага ў 1925 г. магістратам горада быў выдзелены ўчастак 0,3 га на тэрыторыі былога батанічнага саду Жылібера пад біялагічны сад (агарод). Праз 3 гады на тэрыторыі сада расло каля 830 відаў раслін. Пры ўдзеле Я.Каханоўскага ў 1926 г. быў адчынены гарадскі музей прыроды, які размяшчаўся ў будынку гімназіі. З 1928 года ў двары гімназіі адкрываецца адзел заалогіі, дзе знаходзіцца дзікія жывёлы і птушкі, якіх у 1930 г. было ўжо 30 відаў. Адначасова на раслінах саду была арганізавана гадоўля тутавяга шаўкапрада [4]. У

1937 г. Рада магістрата горада Гродна прыняла рашэнне набыць ўчастак зямлі ў Яна і Марыі Друцкіх-Любецкіх пад гарадскі запарк.

Летам 1944 г. ў будынку размясціўся 132-гі палявы перасоўны шпіталь 50-й арміі, дзесяткі воінаў, якія не выжылі, былі пахаваны ў парку, там дзе зараз знаходзяцца канцэртная пляцоўка і дзіцячыя атракцыёны.

З 1948 да 1951 гг., калі будынак быў перададзены Гродзенскаму сельскагаспадарчаму інстытуту, у ім знаходзіўся Гродзенскі абласны камітэт КПБ, які ўзначальваў Сяргей Восіпавіч Прытыцкі. З 25 кастрычніка 1951 г. пачаліся заняткі на двух факультэтах – аграрнамічным і зааэхнічным. Зараз тут размешчаны корпус біятэхналагічнага факультэта.

ЛІТАРАТУРА

1. Соркіна І. Навучальныя ўстановы, настаўнікі і вучні г. Гродна ў 60-я гады XIX – пачатку XX ст. // Гродзенскі палімпсест. 2010. Дзяржаўныя і сацыяльныя структуры ў XVI-XX ст. / Пад рэд. А. Ф. Смаленчука, Н. У. Сліж. – Мінск: Зміцер Колас, 2011. – С. 355-394.
2. Гродненское реальное училище цесаревича Алексея. [Электронны рэсурс]: <http://forum.grodno.net/index.php?topic=73033.115:imode>.
3. Чернякевич А., Трусов И. «Новый Свет» и его окрестности / А. Чернякевич, И. Трусов. 2009. – с. 68. [Электронны рэсурс] <http://www.lib.grsu.by/library/data/resources/catalog/164377-358776.pdf>.
4. Игнатович, Ф. И. Гродненский учитель-новатор И. И. Кохановский / Ф. И. Игнатович, Д. П. Тарасюк // Кіраванне ў адукацыі. – 2012. – № 4. – С. 60-64.
5. Юры Камягін. Вайсковыя могілкі з танцпляцоўкай і пакоем смеху [Электронны рэсурс] http://www.t-styl.info/by/114/our_region/9783.

УДК 316.7

САЦЫЯКУЛЬТУРНЫЯ ФУНКЦЫІ БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА

Янчалоўская С. М.

УА «Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Сацыялогія мастацтва – спецыяльная галіна сацыялогіі, якая вывучае мастацкую сферу грамадства як сацыяльны феномен, што выступае носьбітам інфармацыі аб формах узаемадзеяння чалавека, грамадства і культуры. Яе дасягненні ўтвараюць тэарэтыка-метадалагічную аснову эмпірычных даследаванняў мастацтва [1].

На прыкладзе гістарычнага развіцця беларускага мастацтва разглядаецца праблема сацыякультурных функцый, якія выконваюць мастацкія творы ў грамадстве. Асноўнымі з іх з’яўляюцца: эстэтычная,